

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W SANATORIUM / PREWENTORIUM / DOMU WCZASÓW DZIECIĘCYCH
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki wychowawczo-leczniczej (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy terapeutycznej i wychowawczej (sporządzenie sprawozdania).
3. Praktyka pomocnicza wg harmonogramu wychowawcy w jednej grupie wychowawczej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć wychowawczych i terapeutycznych (sporządzenie konspektów).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Borkowski Z.(red.), *ABC rehabilitacji dzieci*. Warszawa 1989.
2. Pawlik J., *Psychotherapia analityczna*. Formy grupowe. Warszawa 1993.
3. Włodek - Chronowska I.(red.), *Terapia pedagogiczna*. Kraków 1991.
4. Jundził E., Pawłowska R., *Pedagogika człowieka samotnego*. Gdańsk 2006.
5. *Jakość życia w chorobie. Społeczno-pedagogiczne studium indywidualnych przypadków*. Red. Syrek E. Kraków 2001.
6. Stelmaszuk Z. W. (red.): *Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem*. Warszawa 1999.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy terapeutycznej i wychowawczej placówki , jej cele i zadania na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką terapii wychowawczej stosowanej w placówce.
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami w jednej grupie terapeutycznej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć zgodnie z harmonogramem wychowawcy, do którego przydzielono studenta/studentkę w oparciu o konspekt. Zaleca się przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć o charakterze terapeutycznym.
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna-wychowawcę. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.
6. Praktyka wychowawcza powinna odbywać się w ramach obowiązującego tygodniowego limitu godzin pracy dla wychowawcy placówki.
7. Zapoznanie się i analiza dokumentacji jednej grupy terapeutycznej placówki (sprawozdanie).

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza planu działalności terapeutyczno - wychowawczej placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji zajęć).
3. Zeszyt obserwacji wybranego wychowanka, dokonanie diagnozy , prognozy i terapii pedagogicznej na podstawie udostępnionej dokumentacji.
4. Opinia o przebiegu praktyki podpisana przez opiekuna i dyrektora placówki.
5. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
U PEDAGOGA SZKOLNEGO
W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH RÓŻNEGO TYPU
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

Zasadniczym celem praktyki wakacyjnej jest synteza i zastosowanie wiadomości oraz umiejętności zdobytych podczas studiów w praktyce, a także przygotowanie studenta do pozytywnego startu w zawodzie pedagoga-wychowawcy.

➤ **Uwagi wstępne**

1. Studentka/student ze skierowaniem zgłasza się do dyrektora szkoły oraz pedagoga celem przedłożenia programu praktyki na szczegółowy harmonogram.
2. Praktyka wakacyjna odbywa się w wymiarze 20 godzin tygodniowo, przez 3 tygodnie.
3. Studentkę/studenta należy zaznajomić z przepisami dotyczącymi dyscypliny pracy, bhp, zasadami ochrony tajemnicy służbowej oraz wyznaczyć mu opiekuna praktyki.
4. Jednym z podstawowych warunków uzyskania zaliczenia praktyki jest przedłożenie potwierdzonej przez dyrektora szkoły i pedagoga szczegółowej dokumentacji z pracy podczas praktyki wraz z opinią o przebiegu praktyki.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Dziennik Urzędowy nr 6 z 30 lipca 1993, Zarządzenie Nr 15 MEN z dnia 25 maja 1993.
2. Górycka A., *Stosowana psychologia wychowawcza*. Warszawa 1980.
3. Hamplewicz J., *Zagadnienia prawne działalności opiekuńczej*. Rzeszów 1993.
4. Kargulowa I., *Poradnictwo wychowawcze*. Warszawa 1980.
5. Kozdrowicz E., (red.), *Poradnia w szkole. Z doświadczeń Szkolnego Ośrodka Pomocy Rodzinie*. Warszawa 1993.
6. Szajek S., *System orientacji i poradnictwa zawodowego*. Warszawa 1989.
7. Przetacznik-Gierowska M., Włodarski Z., *Psychologia wychowawcza 1-2*. Warszawa 1998.
8. Dembo M., *Stosowana psychologia wychowawcza*. Warszawa 1997.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy pedagoga szkolnego:

- a) struktura organizacyjna,
- b) dokumentacja organizacyjna i osobowa,
- c) plan pracy pedagoga,
- d) główne problemy organizacyjne i wychowawcze,
- e) funkcja pedagoga w szkole,
- f) specyfika pracy pedagoga szkolnego - jego działalność terapeutyczna i reedukacyjna,
- g) branie udziału w posiedzeniach zespołu orzekającego,
- h) współpraca pedagoga z poradnią psychologiczno-pedagogiczną;
- i) praca z uczniem szczególnie uzdolnionym,
- j) współpraca pedagoga z rodziną.

2. Praktyka pedagogiczna w pracowni pedagoga szkolnego - we wszystkich formach pracy pedagoga (sporządzić sprawozdania z zajęć), a w szczególności z zakresu:

- profilaktyki wychowawczej,
- opieki wychowawczej nad uczniami sprawiającymi trudności,
- pracy z uczniem szczególnie uzdolnionym,
- zajęć wychowawczych w klasie,
- pracy korekcyjno-wyrównawczej,
- pedagogizacji rodziców.

3. Istota diagnozy i terapii pedagogicznej /wywiady, obserwacje-rozprawa/

- dokonać diagnozy i prognozy oraz ustalić terapię pedagogiczną z uczniem z niepowodzeniami szkolnymi, u którego podejrzewa się niedostosowanie społeczne,

- przeprowadzić prelekcję dla rodziców na temat trudności wychowawczych lub wyboru zawodu,
- przeprowadzić całe lub fragmenty trzech zajęć w grupach terapeutycznych; zajęcia powinny być skonspektowane, a konspekty zatwierdzone przez opiekuna praktyki; po zajęciach powinno nastąpić szczegółowe omówienie z opiekunem,

4. Orzecznictwo pedagoga dotyczące opiniowania:

- a) wcześniejszego rozpoczęcia nauki szkolnej;
- b) odroczenia obowiązku szkolnego;
- c) opinia na kolonie letnio-zdrowotne;
- d) opinia dla poradni psychologiczno-pedagogicznej lub sądu;
- e) podejrzenia o niedorozwoju umysłowy na wybranym przypadku.

5. Dokonać szczegółowej analizy - skompletować pełną dokumentację (unikając nazwisk, adresów itp. należy używać symboliki literowej):

- zapoznanie z techniką praktycznego stosowania testów pedagogicznych:
 - a) testy do badania niedostosowania społecznego;
 - b) testy do badania uzdolnień zawodowych oraz przedmiotowych;
 - c) inne testy, np. opóźnień dydaktycznych.

➤ **Zaliczenie praktyki**

Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:

- ogólne sprawozdania o działalności placówki, konspekty z przeprowadzonych zajęć (min. 5), opracowanie diagnozy i terapii pedagogicznej ucznia niedostosowanego społecznie, z niepowodzeniami szkolnymi,teczka zawodoznawcza, dzienniczek praktyk, krótka opinia o przydatności zawodowej praktykantki/praktykanta potwierdzona przez pedagoga i dyrektora szkoły. Pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna i dyrektora placówki;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W DOMACH MAŁEGO DZIECKA

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

1. Studentka/ student zobowiązana/y jest do podporządkowania się regulaminowi pracy obowiązującemu w placówce i ustalenia z dyrektorem godzin odbywania praktyki przez cały 15-dniowy okres praktyki pedagogicznej.
2. Należy sporządzić szczegółową dokumentację z każdego dnia zajęć, powinna ona być podpisana przez dyrektora lub wychowawcę.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Kolankiewicz M., *Podopieczni domu małego dziecka i ich rodziny*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1993, nr 10.
2. Poznańska J., Wierzejska Z., Zygumcik E., *Wskazania wychowawcze do pracy z małym dzieckiem w placówkach wychowania zbiorowego*. Warszawa 1993.
3. Stapin-Rzońca A., *Opieka pedagogiczna nad małym dzieckiem*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, 1993, nr 6.
4. Andrychowska-Biegacz J., *Gry i zabawy rozwijające dla dzieci młodszych*. Rzeszów 2000.
5. Trawińska H., *Zabawy rozwijające dla małych dzieci*. Warszawa 2006.
6. *Wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju małego dziecka*. Red. Cytowska B., Winczura B. 2006.
7. Biedroń M., Rokosz M. (red.), *Teoretyczne i praktyczne aspekty współczesnej pedagogiki opiekuńczej*, Toruń 2001.
8. Stelmaszuk Z. W. (red.), *Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem*. Warszawa 1999.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka placówki: cele i zadania, jej statut, regulamin, plan pracy, specyficzne zagadnienia wychowawcze wynikające z charakteru placówki (1dzień - sprawozdanie pisemne).
2. Obserwacja zajęć oraz przeprowadzenie wywiadu z opiekunem dzieci na temat rozwoju psychomotorycznego podopiecznych (2 dni po 4 godziny - notatki z obserwowanych zajęć, protokół wywiadu).
3. Samodzielne prowadzenie zajęć wychowawczych w oparciu o konspekt przygotowany zgodnie z harmonogramem opiekuna, do którego przydzielono studenta z uwzględnieniem m.in. zajęć plastyczno-technicznych, muzycznych z elementami rytmiki. Konspekty zajęć powinny być zatwierdzone przez opiekuna, a po przeprowadzeniu omówione ze studentem i ocenione (12 dni).
4. Przeprowadzenie 1 wywiadu środowiskowego wg zlecenia dyrektora domu małego dziecka (kopie zachować w dokumentacji praktyki), celem ustalenia sytuacji dziecka oraz wskazania czynników naprawczych w środowisku rodzinnym lub opiekuńczo – wychowawczym dziecka.

➤ **Podstawą do zaliczenia praktyki jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUNICZO-WYCHOWAWCZEJ
W OŚRODKU INTERWENCJI KRYZYSOWEJ
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

Zasadniczym celem praktyki wakacyjnej jest synteza i zastosowanie wiadomości oraz umiejętności zdobytych podczas studiów w praktyce, a także nabycie przez studenta umiejętności postępowania z osobami w szeroko rozumianej sytuacji kryzysowej.

1. Studentka/student ze skierowaniem zgłasza się dyrektora OIK lub dyrektora instytucji mającej nadzór nad OIK w celu ustalenia szczegółowego harmonogramu praktyki.
2. Praktyka wakacyjna odbywa się w wymiarze 20 godzin tygodniowo.
3. Studentka/student powinien zostać zaznajomiony z przepisami dotyczącymi dyscypliny pracy, BHP, zasadami ochrony tajemnicy służbowej, zasadami ochrony danych osobowych. Studentka/student odbywa praktykę pod kierunkiem wyznaczonego opiekuna praktyki.
4. Jednym z podstawowych warunków uzyskania zaliczenia praktyki jest przedłożenie potwierdzonej przez dyrektora OIK i wyznaczonego opiekuna szczegółowej dokumentacji z przebiegu praktyki.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Bandura-Madej W. (red), *Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej*. Katowice 1999.
1. Brammer L. M., *Kontakty służące pomaganiu*. Warszawa 1984.
2. Brown K., Herbert M., *Zapobieganie przemocy w rodzinie*. Warszawa 1999.
3. Freeman D. R., *Kryzys małżeński i psychoterapia*. Warszawa 1991.
4. Pospiszyl I., *Przemoc w rodzinie*, Warszawa 1994.
5. Sękowa H., *Wybrane zagadnienia psychoprofilaktyki*. w: Sękowa H. (red.), *Spoleczna psychologia kliniczna*, Warszawa 1993.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy Ośrodka Interwencji Kryzysowej i jego pracowników:
 - a) struktura organizacyjna;
 - b) dokumentacja organizacyjna i osobowa;
 - c) plan pracy pedagoga OIK;
 - d) główne problemy oraz specyfika pracy w OIK;
 - e) funkcje pedagoga w OIK;
 - f) współpraca pedagoga OIK z Sądem, Kuratorami Sądowymi, Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
2. Praktyka pedagogiczna w Ośrodku Interwencji Kryzysowej:
 - a) praktyka we wszystkich formach pracy pedagoga (psychologa) Ośrodka Interwencji Kryzysowej ze szczególnym uwzględnieniem następujących działań:
 - udzielanie emocjonalnego wsparcia ułatwiającego odreagowanie emocji;
 - konfrontowanie z rzeczywistością i przeciwdziałanie tendencjom do zaprzeczenia i zniekształcenia, aby sformułować najważniejszy w danym momencie problem do rozwiązania;
 - dokonanie oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie osoby w sytuacji kryzysowej;
 - odwołanie się do sprawdzonych strategii radzenia sobie lub ustalenie nowych;
 - stworzenie planu pomocy, dla osoby lub rodziny w sytuacji kryzysowej.
 - b) istota kryzysu i interwencji kryzysowej (na podstawie wywiadu i obserwacji oraz literatury - pisemna rozprawka);
 - c) udział w pracy grupy wsparcia (pisemne sprawozdanie z posiedzenia grupy- cele grupy, metody stosowane w pracy z grupą);
 - d) udział w pracy telefonu zaufania (pisemne sprawozdanie z dyżuru);
 - e) zapoznanie się ze sposobami postępowania w sytuacji kryzysowej: kryzys małżeński; przemoc w rodzinie; traumatyczne wydarzenia życiowe; zachowania samobójcze; utrata, osierocenie i żałoba;
 - f) dokonać szczegółowej analizy wybranej sytuacji kryzysowej - pisemne sprawozdanie - opisać kryzys, diagnozę oraz interwencję kryzysową (unikać nazwisk, adresów itp. używać symboliki literowej).

➤ **Zaliczenie praktyki**

Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:

- ogólne sprawozdanie o działalności Ośrodka, pisemna rozprawka na temat kryzysu i interwencji kryzysowej, pisemne sprawozdania z pracy w grupie wsparcia i telefonu zaufania, opracowanie dokumentacji wybranej sytuacji kryzysowej. Dokumentacja powinna być potwierdzona podpisem opiekuna i pieczęcią placówki;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W ŚWIETLICACH SZKOLNYCH, ŚRODOWISKOWYCH,
SOCJOTERAPEUTYCZNYCH, KLUBACH ŚRODOWISKOWYCH
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki wychowawczo-terapeutycznej (sporządzić dokumentację).
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy terapeutycznej i wychowawczej (sporządzić sprawozdanie).
3. Praktyka pomocnicza 3-tygodniowa (5 dni x 4 godzin dziennie) wg harmonogramu wychowawcy w jednej grupie wychowawczej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć wychowawczych i terapeutycznych w oparciu o rozeznanie cech psychicznych, stanu zdrowia i możliwości wychowanków (sporządzić konspekty).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Czajkowska J., Herda K., *Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne w szkole. Poradnik dla nauczycieli*. Warszawa 1989.
2. Kaja B., *Zarys terapii dziecka*. Warszawa 1995.
3. Muraszko B., *Azyl w świetlicy*. „Edukacja i Dialog” 1995, nr 6.
4. Muraszko B., *Główne zadania świetlicy socjoterapeutycznej*. „Nowa Szkoła” 1996, nr 1.
5. Nartowska H., *Opóźnienia i dysharmonie rozwoju dziecka*. Warszawa 1980.
6. Niemiec A., *Profilaktyczna i terapeutyczna rola świetlicy*. „Problemy Opiekuncko-Wychowawcze” 1994, nr 5.
7. Winiarski M., *Problemy wychowania środowiskowego*. „Edukacja i Dialog” 1993, nr 1.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy terapeutycznej i wychowawczej placówki. Jej zadania i cele na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji (1 dzień).
2. Zaznajomienie się ze specyfiką terapii wychowawczej stosowanej w placówce (1 dzień).
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć w wychowankami w jednej grupie terapeutycznej (3 dni – 3 notatki z obserwacji zajęć). *Zaleca się przeprowadzenie przez studentkę/studenta zajęć o charakterze integrującym, zajęć terapeutycznych w sytuacji trudnej, zajęć przeciwdziałających agresji, oraz zajęć dotyczących wyrażania emocji.*
4. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie z opiekunem/opiekunką oraz wystawienie oceny opisowej, wraz ze słownym uzasadnieniem. Wskazane jest również by praktykantka/praktykant dokonał(a) samooceny przeprowadzonych zajęć.
5. Praktyka wychowawcza powinna odbywać się w ramach obowiązującego tygodniowego limitu godzin pracy dla wychowawcy placówki.

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia**

1. Analiza planu działalności terapeutyczno-wychowawczej placówki.
2. Konspekty, sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć.
3. Zeszyt obserwacji wybranego wychowanka zawierający dokładne informacje dotyczące zachowania wychowanka w grupie, jego stosunku do rówieśników, wychowawców, opiekunów. W zeszycie powinny znaleźć się informacje o środowisku rodzinnym oraz szkolnym wychowanka (w miarę możliwości) oraz wskazania prognostyczne dotyczące wychowania i nauczania.
4. Opinie o przebiegu praktyki podpisane przez opiekuna i kierownika placówki.
5. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowym czynności w trakcie praktyki.
6. Pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni).
7. Pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W DOMACH DZIECKA

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

1. Praktyka wakacyjna ma charakter ciągły i obejmuje 20 godz. tygodniowo wg harmonogramu ustalonego z dyrektorem placówki (15 dni dydaktycznych).
2. Studentka/student zobowiązany jest do podporządkowania się regulaminowi pracy w domu dziecka i do ustalenia z dyrektorem ścisłych godzin odbywania praktyki obejmujących 15 dni.
3. Należy sporządzić szczegółową dokumentację z każdego dnia zajęć (powinna ona być podpisana przez dyrektora lub wychowawcę).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Filipczuk H., *Dziecko w placówce opiekuńczo-wychowawczej*. Warszawa 1988
2. *Instytucjonalna pomoc dziecku i rodzinie*. Red. I. Lepalczyk, E. Marynowicz-Hetka. Wrocław 1988.
3. Matias B., *Rodzice wychowanków domu dziecka*. „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 1995 nr 2.
4. Raczkowska J., *Wychowanie w domu dziecka*. Warszawa 1983.
5. *Rozwój systemu opieki i resocjalizacji*. Red. J. Stochmiąlek. Częstochowa 1994.
6. *Wprowadzenie do metodyki opieki i wychowania w domu dziecka*. Red. Z. Dąbrowskiego. Warszawa 1985.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka placówki. Cele i zadania, jej statut, regulamin, plan pracy, specyficzne zagadnienia wychowawcze wynikające z charakterystyki domu dziecka (1 dzień - sprawozdanie pisemne).
2. Zapoznanie się z całokształtem działań placówki, statutem, prowadzoną dokumentacją ze szczególnym uwzględnieniem analizy dotyczącej procesu umieszczania dzieci w domach dziecka (2 dni - proszę opracować pisemnie i dołączyć do dokumentacji z praktyk).
3. Samodzielne prowadzenie zajęć w oparciu o konspekt przygotowany zgodnie z harmonogramem wychowawcy, do którego przydzielono studenta z uwzględnieniem m.in. zajęć plastyczno-technicznych, sportowo-rekreacyjnych, nauki własnej, samoobsługi prac społeczno-użytecznych. Konspekty zajęć powinny być zatwierdzone przez opiekuna, a po przeprowadzeniu omówione ze studentem i ocenione (12 dni - konspekty z zajęć).
4. Przeprowadzenie 2 wywiadów środowiskowych wg zlecenia dyrektora domu dziecka - kopie zachować w dokumentacji praktyki.
5. Analiza dokumentacji osobowej 3 wychowanków z jednej grupy wychowawczej (sprawozdanie na piśmie).
6. Student/studentka może (i powinien/powinna) uczestniczyć także w wycieczkach.

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza całokształtu działalności placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwowanych i przeprowadzonych zajęć.
3. Kopia wywiadów środowiskowych.
4. Analiza dokumentacji osobowej 3 wychowanków.
5. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowym czynności wykonywanych w trakcie praktyki.
6. Opinia o pracy studenta wystawiona przez opiekuna praktyki i potwierdzona przez dyrektora placówki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W PORADNI PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

Zasadniczym celem praktyki wakacyjnej jest synteza i zastosowanie wiadomości oraz umiejętności zdobytych podczas studiów w praktyce, a także przygotowanie studenta do pozytywnego startu w zawodzie pedagoga - wychowawcy.

1. Studentka/student zgłasza się u dyrektora poradni z programem w celu uzgodnienia szczegółowego harmonogramu praktyki i wyznaczenia opiekuna.
2. Praktyka wakacyjna odbywa się w wymiarze 20 godz. tygodniowo.
3. Studentkę/studenta należy zaznajomić z przepisami dotyczącymi dyscypliny pracy, BHP, zasadami tajemnicy służbowej.
4. Studentka/student przed podjęciem praktyki zobowiązany jest do zapoznania się z następującymi pozycjami literaturowymi:

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Gurycka A., *Poradnictwo wychowawcze*. „Psychologia Wychowawcza” 1986, nr 2.
2. Kaja B., *Diagnoza psychologiczna a diagnoza pedagogiczna*. Zeszyty Nauk. WSP, Bydgoszcz, „Studia Psychologiczne” 1986.
3. Słyszowa S., *Kierunki przemian poradnictwa dla potrzeb oświaty i wychowania*. „Badania Oświatowe” 1981, nr 4.
4. Wiśniewski T., *Profilaktyka pedagogiczna*. Warszawa 1989.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka poradni: struktura organizacyjna, dokumentacja organizacyjna i osobowa, plany pracy, główne problemy organizacyjne i wychowawcze placówki, funkcja pedagoga, specyfika pracy poradni, jej działalność terapeutyczna i reedukacyjna, udział w posiedzeniach zespołu orzekającego, współpraca poradni ze szkołami, przedszkolami i innymi placówkami wychowawczymi.
2. Praktyka w pracowni pedagogicznej:
 - praktyka pomocnicza we wszystkich formach pracy poradni (sprawozdanie pisemne z zajęć);
 - istota diagnozy, prognozy i terapii pedagogicznej i psychologicznej (wywiady, obserwacje - rozprawka);
 - dokonanie diagnozy, prognozy i terapii pedagogicznej w stosunku do ucznia, u którego podejrzewa się niedostosowanie społeczne lub u ucznia z niepowodzeniami szkolnymi;
 - przeprowadzenie prelekcji dla rodziców na temat trudności wychowawczych lub trudności związanych z okresem dorastania; bądź trudności związanych z wyborem zawodu (w miarę możliwości);
 - przeprowadzenie 3 całych zajęć w grupach terapeutycznych o charakterze profilaktycznym dotyczących wyrażania emocji, kontaktów z rówieśnikami, rodzicami i/lub samooceny;
3. Orzecznictwo w poradni dotyczące opiniowania (należy dokonać szczegółowej analizy - skompletować pełną dokumentację, unikać nazwisk, adresów itp. użyć symboliki literowej):
 - wcześniejszego rozpoczęcia nauki szkolnej;
 - odroczenia obowiązku szkolnego;
 - opinii na kolonie letnie, zdrowotne;
 - opinii dla poradni zdrowia psychicznego lub sądu;
 - podejrzenia o niedorozwoju umysłowy na wybranym przypadku;
 - w sprawie dostosowania warunków egzaminacyjnych do dysfunkcji ucznia dyslektycznego oraz dysgraficznego;
 - pozostawienia ucznia klasy I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie;
 - objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej;
 - dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom;
 - udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki.
4. Zapoznanie z techniką praktycznego stosowania testów w poradni:
 - a) testy do badania poziomu inteligencji;

- b) testy do badania uzdolnień;
- c) inne testy (wg. sugestii dyrektora poradni).

➤ **Zaliczenie praktyki**

Jednym z podstawowych warunków zaliczenia praktyki jest przedłożenie potwierdzonej przez dyrektora poradni szczegółowej dokumentacji wraz z opinią o przebiegu praktyki.

Dokumentacja powinna zawierać: ogólne sprawozdanie o działalności placówki, konspekty z przeprowadzonych zajęć, opracowanie diagnozy, prognozy i terapii pedagogicznej ucznia niedostosowanego społecznie lub z niepowodzeniami szkolnymi, krótka opinia o przydatności zawodowej praktykanta potwierdzona przez opiekuna i dyrektora poradni.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W MŁODZIEŻOWYM OŚRODKU WYCHOWAWCZYM,
OGNISKU WYCHOWAWCZYM

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy opiekuńczej, terapeutycznej i wychowawczej (sporządzenie sprawozdania).
3. Praktyka pomocnicza wg harmonogramu wychowawcy w jednej grupie wychowawczej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć wychowawczych (sporządzenie konspektów).

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy wychowawczej placówki, jej cele i zadania na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką terapii wychowawczej stosowanej w placówce.
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami w jednej grupie wychowawczej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć zgodnie z harmonogramem wychowawcy, do którego przydzielono studenta/studentkę w oparciu o konspekt. Zaleca się przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć o charakterze terapeutycznym lub wychowawczym.
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna-wychowawcę. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.
6. Praktyka wychowawcza powinna odbywać się w ramach obowiązującego tygodniowego limitu godzin pracy dla wychowawcy placówki.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. *Wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju małego dziecka*. Red. Cytowska B., Winczura B. 2006.
2. Andrychowska-Biegacz J., *Gry i zabawy rozwijające dla dzieci młodszych*. Rzeszów 2000.
3. Trawińska H., *Zabawy rozwijające dla małych dzieci*. Warszawa 2006.
4. Kaja B., *Zarys terapii dziecka*. Warszawa 1995.
5. Geldard K., Geldard D., *Jak pracować z dziećcymi grupami terapeutycznymi? Przewodnik dla psychologów, pedagogów i pracowników socjalnych*. Gdańsk 2005.

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza planu działalności wychowawczej placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji).
3. Zeszyt obserwacji wybranego wychowanka, dokonanie diagnozy, prognozy i terapii pedagogicznej na podstawie udostępnionej dokumentacji.
4. Opinia o przebiegu praktyki podpisana przez opiekuna i dyrektora placówki.
5. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUNczo-WYCHOWAWCZEJ
W WARSZTATACH TERAPII ZAJĘCIOWEJ
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się z formami pracy rehabilitacyjnej i terapeutycznej oferowanymi przez placówkę (sporządzenie sprawozdania).
3. Praktyka pomocnicza (w miarę możliwości w różnych grupach i różnych pracowniach warsztatowych).
4. Samodzielne prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych i grupowych dostosowanych do stanu zdrowia, potrzeb i zainteresowań pacjentów oraz monitorowanie ich przebiegu (sporządzenie konspektów).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Kawaczyńska-Butrym, *Aktywizacja jako istotny wymiar opieki*. [w:] *Formy terapii zajęciowej*. Chełm 1994.
2. Kozaczuk L., *Terapia zajęciowa w domach pomocy społecznej. Poradnik metodyczny*. Katowice 1999.
3. Milanowska K., *Techniki pracy w terapii zajęciowej*. Warszawa 1982.
4. *Człowiek z niepełnosprawnością intelektualną. T.2: Wybrane problemy społecznego funkcjonowania oraz rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną*. Red. Z. Janiszewska-Nieścioruk. Kraków 2004.
5. *Metody aktywizowania głębiej upośledzonych umysłowo*. Red. H. Olechnowicz. Warszawa 1987.
6. *Edukacja terapeutyczna. Toruńska Szkoła Terapeutyczna - dziesięć lat doświadczeń*. Toruń 2002.
7. Kott T., *Zajęcia pozalekcyjne i terapia zajęciowa z osobami o obniżonej sprawności umysłowej*. Warszawa 2002.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy terapeutycznej i rehabilitacyjnej placówki, jej cele i zadania na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką oraz formami terapii stosowanej w placówce.
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć w różnych grupach oraz różnych pracowniach warsztatowych.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć terapeutycznych. Zaleca się przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć, w tym jedna o charakterze motywującym osoby niepełnosprawne do udziału w leczeniu i rehabilitacji.
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.
6. Zapoznanie się i analiza dokumentacji jednej grupy terapeutycznej placówki (sprawozdanie).

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza planu działalności terapeutyczno-rehabilitacyjnej placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji).
3. Zeszyt obserwacji wybranego uczestnika warsztatów.
4. Opinia o przebiegu praktyki podpisana przez opiekuna i dyrektora placówki.
5. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W KLUBIE SENIORA

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności oraz specyfiką klubu seniora (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się z planem i realizacją zadań przez placówkę (sporządzenie sprawozdania).
3. Praktyka pomocnicza w różnych formach zajęć proponowanych przez klub seniora.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć (sporządzenie konspektów).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. *Style życia w starości*, red. O. Czerniawska. Łódź 1998.
2. *Jesień moja ulubiona pora roku. Sprawdzone pomysły na twórczą i aktywną starość. Atlas złotego wieku*. www.atlas.ngo.pl.
3. *My też > Seniorzy w Unii Europejskiej*. Red. B. Tokarz. Warszawa 2004.
4. *Stop dyskryminacji ze względu na wiek*. Red. B. Tokarz. Warszawa 2005.
5. Dyczewski L., *Ludzie starzy i starość w społeczeństwie i kulturze*. Lublin 1994.
6. *Encyklopedia seniora*. Red. I. Borsowa. Warszawa 1986.
7. *300 [Trzysta] wiadomości o starości*. Red. L. Frąckiewicz, B. Żakowska-Wachelko. Katowice 1987.
8. *Gerontologia dla pracowników socjalnych*. Red. K. Wiśniewska-Roszkowska. Warszawa 1987.
9. *Polska starość*. Red. B. Synak. Gdańsk 2002.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka placówki, jej celów i zadań na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką różnych form zajęć proponowanych w placówce.
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć realizowanych w placówce.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć. Zaleca się przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, terapeutycznym lub integracyjnym.
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna-wychowawcę. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza planu działalności placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji).
3. Opinia o przebiegu praktyki podpisana przez opiekuna i dyrektora placówki.
4. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W HOSPICJUM

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z formami kompleksowej pomocy chorym oraz ich rodzinom prowadzonej przez hospicjum (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się ze specyfiką opieki paliatywno-hospicyjnej (opracować pisemnie).
3. Praktyka pomocnicza.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć terapeutycznych (indywidualnych lub grupowych).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Bylińska H., *Niepomocni pomocnicy: o Hospicjum św. Jana Kantego*. Poznań 2003
2. Górecki M., *Hospicjum w służbie umierających*. Warszawa 2000.
3. Kromolnicka B., *Wolontariusz w służbie człowiekowi umierającemu: na przykładzie Szczecińskiego Hospicjum Domowego*. Szczecin 2000.
4. Szczawiński W., *Myśli przy końcu drogi*. Kraków 2004.
5. *Terminalnie chory, hospicjum*. Red. A. Wiekłuk. Kraków 1996.
6. Waleszczuk Z., *W trosce o człowieka umierającego: geneza Hospicjum w Polsce*. Wrocław 2004.
7. Wilowski A., *Weź, pokochaj smoka: rzecz o umieraniu dzieci*. Warszawa 2004
8. Eric-Emmanuel Schmidt, *Oskar i Pani Róża*. Warszawa 2004.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka placówki, jej cele i zadania na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką opieki i terapii stosowanej w placówce.
3. Praktyka pomocnicza w miarę możliwości we wszystkich formach zajęć związanych z opieką i wspieraniem chorego i jego rodziny.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć indywidualnych lub grupowych (w miarę możliwości). Zaleca się przeprowadzenie 5 zajęć o charakterze terapeutycznym (z chorym bądź jego bliskimi).
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna-wychowawcę. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza wszystkich form działalności placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji).
3. Opinia o przebiegu praktyki podpisana przez opiekuna i dyrektora placówki.
4. Dzienniczek praktyk z zapisem obserwacji własnych oraz opisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W OŚRODKU SZKOLNO-WYCHOWAWCZYM
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

1. Praktyka wakacyjna obejmuje 15 dni dydaktyczne i ma charakter ciągły.
2. Student jest zobowiązany do podporządkowania się regulaminowi pracy w internacie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego i ustalenia z dyrektorem lub opiekunem ścisłych godzin odbywania praktyki.
3. Należy sporządzić szczegółową dokumentację z każdego dnia praktyki, która powinna być potwierdzona przez dyrektora lub opiekuna.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka placówki w oparciu o udostępnioną do analizy dokumentację. Cele i zadania SOSW, jego statutu, regulamin, plan pracy, specyficzne zagadnienia opiekuńcze wynikająca ze specyfiki placówki (1 dzień).
2. Analiza dokumentacji osobowej wychowanków w jednej grupie wychowawczej (1 dzień).
3. Obserwacja zajęć w grupie wychowawczej oraz asystowanie przy wszystkich formach pracy z dziećmi z szczególnym uwzględnieniem: terapii psychologicznej; terapii logopedycznej, gimnastyki korekcyjnej i terapii ruchem, terapii pedagogicznej, rewalidacji indywidualnej w zakresie: zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, usprawnienia technik szkolnych, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć stymulująco-terapeutycznych, muzykoterapii.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć zgodnie z harmonogramem sporządzonym przez opiekuna, do którego przydzielono studentkę/studenta z uwzględnieniem zajęć: plastyczno-technicznych, sportowych, relaksacyjnych (około 10 konspektów). Konspekty ww. zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem i ocena.
5. Bieżąca pomoc w pracach i zajęciach wynikających z aktualnych potrzeb.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Brauner A., *Postępowanie wychowawcze w upośledzeniu umysłowym*. Warszawa 1996.
2. Kościelska M., *Oblicza upośledzenia*. Warszawa 1995.
3. Minczkiewicz E. M., *Bawidła: katalog zabawek dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo i umysłowo*. Kraków 1996.
4. *Nauczanie społecznie niedostosowanych*. Red. H. Gąsior. Katowice 1992.
5. Pilecki J., Pilecka W., *Wychowanie dzieci o obniżonej sprawności umysłowej w internacie*. Kraków 1994.
6. Płoch L., *Jak organizować czas wolny dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo*. Warszawa 1992.
7. *Rewalidacja dzieci i młodzieży z odchyleniami od normy: wspólna i odrębna problematyka*. Red. A. Hulek. Warszawa 1982.
8. Sowa J., *Pedagogika specjalna w zarysie*. Rzeszów 1997.
9. *Stymulacja psychoruchowego rozwoju dzieci o obniżonej sprawności umysłowej*. Red. W. i J. Pileccy. Kraków 1996.

➤ **Wymagana dokumentacja do zaliczenia praktyki:**

1. Analiza, działalności wychowawczej placówki.
2. Analiza dokumentacji osobowej wychowanków jednej z grup.
3. Sprawozdania z obserwacji i konspekty przeprowadzonych zajęć.
4. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowym czynności wykonanych w trakcie praktyki.
5. Opinia o pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna praktyki i potwierdzona przez dyrektora placówki.
6. Pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni).
7. Pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W OŚRODKU ADOPCYJNO-OPIEKUŃCZYM
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

1. Studentka/student zobowiązana/y jest do podporządkowania się regulaminowi pracy obowiązującemu w placówce i ustalenia z dyrektorem godzin odbywania praktyki przez cały 3-tygodniowy okres praktyki pedagogicznej.
2. Należy sporządzić szczegółową dokumentację z każdego dnia zajęć, powinna ona być podpisana przez dyrektora lub wychowawcę.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Andrzejewski M., *Prawna ochrona rodziny*. Warszawa 1999.
2. Dorris M., *Zerwana Więź*. Gdańsk 1996.
3. Kolankiewicz M. (red.), *Zagrożone dzieciństwo. Rodzinne i instytucjonalne formy opieki*. Warszawa 1998.
4. Kolankiewicz M. (red.), *Relacje dorosły - dziecko w opiece zastępczej*. Warszawa 1999.
5. Kotowska K., *Jeż*. Warszawa 1999.
6. Kotowska K., *Wieża z klocków*. Poznań 2001.
7. Kwiecień M. (red.), *Rozmowy w kręgu rodzin adopcyjnych*. Warszawa 2000.
8. Ładyżyński G i A., *Adopcja jest darem*. Wrocław 2000.
9. Ostrowska M., Milewska E. (red.), *Adopcja. Teoria i praktyka*. Warszawa 1999.
10. Pawłowska R., *Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, a kompensacja sieroctwa dziecięcego*. Gdańsk 1993.
11. *Potrzebują rodziców od zaraz*. Łódź 1999.
12. Stelmaszczuk Z. W. (red.), *Współczesne kierunki w opiece nad dzieckiem*. Warszawa 1999.
13. Szumiło E., *Adopcja. Tęsknota za dzieckiem*. Wrocław 1995.
14. Zieliński A., *Prawo Rodzinne i Opiekuńcze*. Warszawa 2000.
15. *Kim są rodzice adopcyjni? Studium psychologiczne*. Ewa Milewska. Warszawa 2003.
16. Kwiecień M., *Adopcja temat bez tajemnic*. Warszawa 2004.

➤ **Zadania szczegółowe:**

1. Ogólna charakterystyka placówki: cele i zadania, statut, regulamin, plan pracy OAO (1 dzień – sprawozdanie pisemne).
2. Zapoznanie się z ofertą usług realizowanych przez OAO oraz z etapami postępowania w OAO (sprawozdanie pisemne).
3. Sprawozdanie z działalności ośrodka w zakresie:
 - profilaktyki kryzysu w rodzinie;
 - pracy diagnostyczno-kwalifikacyjnej;
 - wspierania i pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 - pomocy prawnej.
4. Zapoznanie się z przebiegiem procedury adopcyjnej (etapy, wymagana dokumentacja, jawność adopcji, adopcje zagraniczne) oraz prawnymi regulacjami dotyczącymi adopcji (sprawozdanie pisemne).
5. Problematyka związana z formami zastępczej opieki rodzinnej (rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem, rodzina niespokrewniona z dzieckiem, rodzina zawodowa niespokrewniona z dzieckiem, placówka rodzinna).
6. Obserwacja i uczestniczenie (w miarę możliwości) w zadaniach realizowanych przez OAO (dzienniczek praktyk).
7. Samodzielne przeprowadzenie (w miarę możliwości) zajęć o charakterze terapeutycznym dla rodzin zastępczych i adopcyjnych (konspekt).

➤ **Podstawą do zaliczenia praktyki jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W POGOTOWIU OPIEKUŃCZYM

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności placówki (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się z planem i realizacją pracy opiekuńczej, terapeutycznej i wychowawczej (sporządzenie sprawozdania).
3. Praktyka pomocnicza wg harmonogramu wychowawcy w jednej grupie wychowawczej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć wychowawczych (sporządzenie konspektów).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Krupiński A., *Pogotowie opiekuńcze w systemie opieki nad dzieckiem*. Warszawa 1990.
2. *Praca wychowawcza w pogotowiu opiekuńczym*. Red. S. Nowaczyk-Kunkiewicz, F. Kulpiński. Warszawa 1989.
3. Śniegulska A., *Środowiskowe uwarunkowania przemocy w Pogotowiu Opiekuńczym*. Rzeszów 2004.
4. Michnik G., *Co dalej z pogotowiami opiekuńczymi?* „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze” 2004 nr 3, s. 27-29,64.
5. Wszółek J., *Czy pogotowia opiekuńcze są potrzebne?* „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze 1994 nr 5, s. 21-22.
6. Geldard K., Geldard D., *Jak pracować z dziećmi w grupach terapeutycznych? Przewodnik dla psychologów, pedagogów i pracowników socjalnych*. Gdańsk 2005.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy wychowawczej placówki, jej cele i zadania na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką terapii wychowawczej stosowanej w placówce.
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć z wychowankami w jednej grupie wychowawczej.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć zgodnie z harmonogramem wychowawcy, do którego przydzielono studenta/studentkę w oparciu o konspekt. Zaleca się przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć o charakterze terapeutycznym lub wychowawczym.
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna-wychowawcę. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.
6. Praktyka wychowawcza powinna odbywać się w ramach obowiązującego tygodniowego limitu godzin pracy dla wychowawcy placówki.

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza planu działalności wychowawczej placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji).
3. Zeszyt obserwacji wybranego wychowanka, dokonanie diagnozy, prognozy i terapii pedagogicznej na podstawie udostępnionej dokumentacji.
4. Opinia o przebiegu praktyki podpisana przez opiekuna i dyrektora placówki.
5. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ
Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Uwagi wstępne**

Zasadniczym celem praktyki jest synteza i zastosowanie wiadomości oraz umiejętności zdobytych podczas studiów w praktyce, a także nabycie umiejętności udzielania wsparcia osobom w szeroko rozumianej sytuacji kryzysowej.

1. Studentka/student ze skierowaniem zgłasza się dyrektora MOPS-u lub dyrektora instytucji mającej nadzór nad MOPS-em w celu ustalenia szczegółowego harmonogramu praktyki.
2. Praktyka wakacyjna odbywa się w wymiarze 20 godzin tygodniowo.
3. Studentka/student powinien zostać zaznajomiony z przepisami dotyczącymi dyscypliny pracy, BHP, zasadami ochrony tajemnicy służbowej, zasadami ochrony danych osobowych. Studentka/student odbywa praktykę pod kierunkiem wyznaczonego opiekuna praktyki.
4. Jednym z podstawowych warunków uzyskania zaliczenia praktyki jest przedłożenie potwierdzonej przez dyrektora MOPS-u i wyznaczonego opiekuna szczegółowej dokumentacji z przebiegu praktyki.

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Badora S., Czeredecka B., Marzec D., *Rodzina i formy jej wspomagania*. Kraków 2001.
2. Ośrodek Pomocy Społecznej, Bandura-Madej W. (red), *Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej*. Katowice 1999.
3. Sikora P., *Ośrodek pomocy społecznej*, w: *Formy opieki, wychowania i wsparcia w zreformowanym systemie pomocy społecznej*. Red. J. Brągiel i S. Badora. Opole 2005.
4. Niewczas M., Wegner I., Sobiech R., *Ośrodek pomocy jako centrum polityki społecznej na przykładzie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku*. W: *Pomoc społeczna. Praca socjalna: teoria i praktyka*. T. 1 / pod red. K. Marzec-Holki. Bydgoszcz 2003.
5. Brammer L. M., *Kontakty służące pomaganiu*. Warszawa 1984.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i jego pracowników:
 - a) struktura organizacyjna;
 - b) formy pomocy udzielanej przez placówkę;
 - c) dokumentacja organizacyjna;
 - d) plan pracy pedagoga w MOPS-ie;
 - e) główne problemy oraz specyfika pracy w MOPS-ie;
 - f) współpraca pedagoga MOPS-u z innymi instytucjami udzielającymi wsparcia człowiekowi w sytuacji trudnej i kryzysowej (m.in. z Sądem, Kuratorami Sądowymi, Policją, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną).
2. Praktyka pedagogiczna w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej:
 - a) asystowanie we wszystkich możliwych formach pracy pedagoga w placówce (poradnictwo specjalistyczne, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie-w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych itp.);
 - b) dokonanie szczegółowej analizy wybranej sytuacji kryzysowej - pisemne sprawozdanie - opisać kryzys, diagnozę oraz udzielone wsparcie (unikać nazwisk, adresów itp. używać symboliki literowej);
 - c) prowadzenie dzienniczka praktyk.

➤ **Podstawą do zaliczenia praktyki jest:**

- ogólne sprawozdanie o działalności ośrodka, pisemne sprawozdanie z pracy pedagoga w placówce, opracowanie dokumentacji wybranej sytuacji kryzysowej (w miarę możliwości). Dokumentacja powinna być potwierdzona podpisem opiekuna i pieczęcią placówki. Przedstawienie dzienniczka praktyk;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).

PROGRAM
3 - TYGODNIOWEJ PRAKTYKI WAKACYJNEJ
DLA STUDENTÓW PEDAGOGIKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ
W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ

Praktyka trwa 3 tygodnie, łącznie 15 dni (60 godzin)

➤ **Zadania ogólne praktyki**

1. Zapoznanie się z całokształtem działalności oraz specyfiką placówki (sporządzenie dokumentacji).
2. Zapoznanie się z planem i realizacją zadań przez placówkę (sporządzenie sprawozdania).
3. Praktyka pomocnicza w różnych formach zajęć proponowanych pensjonariuszom.
4. Samodzielne prowadzenie zajęć (sporządzenie konspektów).

➤ **Literatura do wykorzystania:**

1. Sierpowska I., *Prawo pomocy społecznej*. Kraków 2005.
2. Sikora P., *Dom pomocy społecznej. W: Formy opieki, wychowania i wsparcia : w zreformowanym systemie pomocy społecznej.* (red.) J. Brągiel i S. Badory. Opole 2005.
3. *Style życia w starości*, red. O. Czerniawska. Łódź 1998.
2. *Jesień moja ulubiona pora roku. Sprawdzone pomysły na twórczą i aktywną starość. Atlas złotego wieku.* www.atlas.ngo.pl.
3. *My też > Seniorzy w Unii Europejskiej*. Red. B. Tokarz. Warszawa 2004.
4. *Stop dyskryminacji ze względu na wiek*. Red. B. Tokarz. Warszawa 2005.
5. Dyczewski L., *Ludzie starzy i starość w społeczeństwie i kulturze*. Lublin 1994.
6. *Encyklopedia seniora*. Red. I. Borsowa. Warszawa 1986.
7. *300 [Trzysta] wiadomości o starości*. Red. L. Frąckiewicz, B. Żakowska-Wachelko. Katowice 1987.
8. *Gerontologia dla pracowników socjalnych*. Red. K. Wiśniewska-Roszkowska. Warszawa 1987.
9. *Polska starość*. Red. B. Synak. Gdańsk 2002.

➤ **Zadania szczegółowe**

1. Ogólna charakterystyka placówki, jej celów i zadań na podstawie analizy udostępnionej dokumentacji.
2. Zaznajomienie się ze specyfiką różnych form zajęć proponowanych w placówce.
3. Praktyka pomocnicza we wszystkich formach zajęć realizowanych w placówce
4. Samodzielne prowadzenie zajęć. Zaleca się przeprowadzenie co najmniej 5 zajęć o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, terapeutycznym lub integracyjnym.
5. Konspekty w/w zajęć powinny być skonsultowane i zaakceptowane przez opiekuna-wychowawcę. Po zajęciach powinno nastąpić ich szczegółowe omówienie wraz z opiekunem oraz wystawienie oceny.

➤ **Zaliczenie praktyki**

1. Analiza planu działalności placówki.
2. Konspekty i sprawozdania z obserwacji i przeprowadzonych zajęć (min. 10 konspektów, 5 protokołów obserwacji)
3. Opinię o przebiegu praktyki podpisaną przez opiekuna i dyrektora placówki.
4. Dzienniczek praktyk z zapisem szczegółowych czynności w trakcie praktyki.

➤ **Podstawą do zaliczenia jest:**

- pozytywna ocena pracy studentki/studenta wystawiona przez opiekuna w placówce;
- pozytywna ocena z wizytacji (osobistej bądź telefonicznej) praktyki przeprowadzonej przez nauczyciela akademickiego (opiekuna praktyk z uczelni);
- pozytywna ocena dostarczonej przez studentkę/studenta dokumentacji z praktyki, którą należy złożyć w terminie wyznaczonym przez nauczyciela akademickiego (opiekuna).